

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6 I.,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in po-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostopna peti-
vrtica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglasi in
poslano vrtica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna številka stane
40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravištvu je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6 I.,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Draginja narašča.

Marsikdo med navadnimi prebivalci Evrope, zlasti onih dežel, ki so komaj čakale, da se osvobodijo izpod larma militarističnih držav srednje Evrope, je menil, da čim preneha vojna, bodo tudi nastali boljši, zlati časi. In če bi te ljudi danes povpraševali, bi nam odgovarjali ljubi so-državljeni rojaki in sosedje razočarano, kako je vendar mogoče, da so kljub premirju, kljub že skoro perfektnemu miru še vedno tako neugodne življenske razmere zlasti z ozirom na draginjo. Vsak objektivni opazovalec, današnjih draginskih razmer, je že opazil, da draginja rapidno narašča in da je življenje v srednji Evropi postalo celo nezno-nejše kakor je bilo med vojno samo. V tem oziru nam podaja tudi statistika o umrljivosti, ki jo goje zlasti v Nemčiji, prav jasne in kričeče dokaze. Dve tretjini otrok pomrje v zgodnji mladosti in v enakem raz-merju je tudi umiranje starejših ljudi.

Ne čudimo se toliko draginskim razmeram v srednji Evropi, v onih deželah, ki so pripadale osrednjim državam, ker vemo, da antanta tem deželam iz oportunističnih razlogov ne dobavlja več živil. Antanta dobro ve, da mora premagane dežele do-obra izstradati, če jih hoče pokoriti svojim sklepom na pariški mirovni konferenci. Vemo tudi, da so vse te dežele izčrpane, da nimajo blaga, ne surovin, ne produktivnih pomočkov, ker je bila vsa industrija pet let popolnoma v vojni službi. Vse to vemo in se ne čudimo. Vse drugače pa je pri nas v Jugoslaviji, kjer imamo še obilico vsaj nekaterih pridelkov, imamo nekaj industrije in tudi pridelanih industrijskih izdelkov. Gospodarski odnosi v Jugoslaviji so znatno ugodnejši nego v drugih nemških in nekdanjih avstroogrskih deželah, razen tega je pa Jugoslavija zaveznica antante, torej kombatan-tnja držav, ki danes diktirajo mir in bi prav gotovo že kot take s svojega imperialističnega stališča imele dolžnost, da podprejo svojo zavezo. In vendar se to ni zgodilo, dasi kolehamo v negotovosti že tri četrta leta.

Navidez se nam torej godi kot za-veznikom antante krivica, v kolikor prihaja tu urejevanje življenskih razmer v poštev. Navidez, pravino. Zakaj, kakor smo že prej omenili, je narodno gospodarska sila Jugosla-vije, zlasti Slovenije in Hrvaške precej krepka. A kljub temu take nezno-sne življenske razmere, prav ta-ke kakor kakor bi živeli od milosti antante in par domačih parasitov.

Toda, kdor je kaj drugega pričal-koval, se je motil. Pozabil je, da je v

svetovni vojni zmagała največja ka-pitalistična zveza držav, najbolj im-perijalistična koalicijska, ki je sicer iz-rabila male države v svoje sobične namene, da je lažje premagala sred-njo Evropo, da se pa ni nikdar več ozirala na te svoje zaveznice, kakor da se jih je otrsela, čim se je poka-zalo, da jih več ne potrebuje; v tistem hipu jih je antanta prepustila svoji usodi ter sklepala in odločala le v svoje sobične namene.

Tako je prišlo, da so odkazane vse male pribežnice svoji usodi, a antanta sklepa in odloča kakor prija Franciji, Angliji, Ameriki in le delo-ma tudi Italiji. To je povsem naraven proces. Trdili smo neštetokrat ali zmaga srednjeevropski ali antantini kapitalizem, ni za človeštvo toliko-kega pomena. Pomen bi bil le tedaj, če bi zmagali narodi, ljudstvo, če bi ljud-stvo vrglo s prestola to kapitalistično no klico, se organiziralo demokratično in zatrla kapitalizem in imperija-lizem.

Moč kapitalističnega imperija-lizma, ki je izrabljala narodno svo-bodo in Wilsonove teze, je pa pre-sleplj ljudske množice, da se niso združile, in napravile konec vladajo-čemu sistemu.

Pač nam ni treba dokazovati, da je zmaga kapitalizem v svetovni vojni. In če smo o tem prepričani, ali moremo še kaj drugega pričakova-ti? Ali je mogoče, da bi se razme-re izpremenile, če ohrani vladno ka-pitalizem, če ta sklepa mir, če za-vlada nad vsem svetom, če nismo odpravili sistema, ki nas je zatiral ti-soč let? Iste napake, ki jih je imela ta družba pred vojno, so ostale z njo vred ob krmilu, s katerim vodi in vlada ta družba dalje. In ne le tiste razmere imamo sedaj, marveč mnogo hujše!

Vsi narodi so bili v vojni izčr-pani do skrajnosti. Izkoriščanje in vojni dobičkarstvo je cvetelo ter donašalo kapitalistom in oderuhom ogromne dobičke, ki so jih znali prav umetno krasti iz ljudskih žepov. Že med vojno smo često protestirali proti vojnemu oderuštvi, ali oderuhi so se nam posmehovali, ker ni bilo nikogar, ki bi bil napravil konec zlo-činstvu. In sedaj ni prav nič bolje. Nekdanji gospodarji so si nadeli kot državljani nekoliko drugačna imena, se pobarvali s pisanimi zastavami, toda kapitalistični dobičkarji so ostali. Sedli so na vladne stolčke, in kaj bi sanjali, tudi na teh stolčkih ču-vajo le svoje interese. V naši dru-žavi se je že toliko govorilo o agrar-ni reformi, pa je le ni; zaprle so se meje, nikogar ni, ki bi preganjal vo-jne dobičkarje, nikogar ni, ki bi ure-jeval cene delu in blagu; vse to mo-

ra ostati svobodno, da prijatelji vla-dajočih kapitalistov in tudi ti sami slišajo ubogo ljudstvo do golih kosti kakor se jim poljubi.

V tem pogledu je ni druge re-šitve, kakor da proletarijat in z njim vsi sloji, ki se sicer ne smatrajo za proletarijat, pa vendar žive le od de-la svojih rok ali uma, so torej z nami vred proletarci, napravijo obračun z vladajočo gospodo. Danes bi vsaj pri nas ne bilo več treba te draginje, a zaščitniki vojnih dobičkarjev v bel-grajski vladi, ker so sami interesirani na tem, dopuščajo največje ne-stančnosti. Oderuštvo in vojni do-bičkarstvo ni niti v Avstriji tako bujno cvetelo kakor cvete v Jugos-laviji. V Belgradu ni nobenega zmisla za ublaženje življenskih raz-mer, dokler ostane sedanja vlada na krmilu, ker je absolutno orijental-skih manir in brez vsakršne socialne uvi-devnosti.

Umevno je, da delavstvo ne bi moglo nositi teh bremen. Otresti se bo moralo pijavk, ki hočejo zatreti in fizično in moralno vdušiti jugoslo-vansko ljudstvo.

Pismo iz Bosne.

Kreka pri Tuzli, dne 27. jul. 1919.

Kaj zopet to pomeni? Ali mislijo zopet začeti po stari bosanski me-todi zatirati organizacijo? Dan za dnevom se namreč čujejo pritožbe nad našim nadkomisarjem. Delav-stvo se vprašuje, kje si ta mož jem-lje pravico, da na upravičene pritož-be delavcev vedno brutalno odgo-varja: če vam ni kaj prav, pa vze-mite obračun. Takih ljudi mi tukaj ne potrebujemo! Torej mi, ki smo pristojni v Jugoslavijo, naj gremo kamor hočemo, on kot inozemec pa nas lahko vodi iz domovine!

Drugi primer: Predsednik Drago Železnik, tajnik in blaginik Dudo & Fabian, delegatje Marij Ludvik in Komlanc Franc so bili zaradi dru-žinskih razmer pri zgoraj omenje-nem gospodu nadkomisarju. In kaj so tu čuli? — Gospod nadkomisar se je izrazil približno takole: Pusti-te v miru družinske razmere, saj bo-šite itak 15. odpušteni! — Na vprašanje iz katerega vzroka, ni mogel ta gospod ničesar odgovoriti. Sami smo mu povedali zakaj.

Tudi v drugih primerih omenjen-g. pritiska na socialistične slovenske delavce, naj rajši zapuste delo, kot da bi tu njegovo »štrono mešali«.

Res smo jim trn v peti. Komaj so nam namreč razgnali organizacijo bosanskih rudarjev ter rudarje kruto in nečloveško preganjal, že so novodošli slovenski rudarji ustano-vili drugo organizacijo. In čeprav nam hinavsko vedno trobijo: Le or-ganizirajte se, vsaj mi nimamo nič proti temu, ipak vemo, da gospoda

zopet čaka na ugoden trenutek, da nam uničijo našo organizacijo. Toda bolje bi bilo za gospodo, da zvesto opravlja svojo službo in pusti orga-nizacijo v miru.

Organizacija dobro uspeva. Imamo že dosedaj okoli 200 članov Slovencev. Manjka nam samo časopisov in društvenih potrebščin, ki jih potrebuje podružnica.

Razpuščena bosanska organiza-cija je sama v velikih težkočah. Mi

smo preveč oddaljeni od središča in navezani le sami na sebe. Pošta ne deluje kakor bi morala.

S shodi imamo pri nas težave. Zadnjič smo ga naznanili, toda ob-last nam ga je prepovedala, češ, da smo ga prepozno naznanili. Rojaki, svobodo, ki jo imate doma, je pri nas ni, ali kakor čujemo, začnejo tudi pri Vas postopati z Vami po orientalsko. — Pozdrav!

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

Poslovna doba nemškega predsednika.

LDU. Weimar, 30. (DunKU.) V današnji seji narodne skupščine je bila, in sicer z 166 proti 130 glasovom določena poslovna doba držav-nega predsednika na štiri leta.

Po svetu.

SOCIJALNO DEMOKRATIČNA STRANKA V CURIHU

LDU. Curih, 30. (DunKU.) Svi-carska brzobjavna agentura poroča: Socijalno demokratična stranka me-sta Curiha je sklenila s 657 glasovi proti 5 glasovom, da se bo zavzela na prihodnjem zborovanju v Bazlu za vstop v tretjo internacionalo.

Gauvain o ruskih dogodkih.

LDU. Curih, 30. (ČTU.) V listu »Journal des Debats« navaja Gau-vain glede ruskih dogodkov, da se sedaj izkaže, kako lažljiva so bila poročila italijanskega časopisa. — Francozi so bili na Reki kruto žal-jeni, za kar morajo dobiti popolno zadoščenje. Italijansko ljudstvo pa je bilo varano, treba ga je tedaj poučiti in mu odkrito povedati, da je Italija storila Franciji krivico. To zahtevajo še interesi trajnega prijateljstva med Francijo in Italijo.

Nemiri v Bulgariji.

LDU. Deutschaltenburg, 30. (Brez-žično.) Rumunski tiskovni urad po-roča iz Sofije: Zadnje dni so po vsej Bulgariji izbruhnili resni nemiri. V več mestih so bili krvavi spopadi. Čimdalje pogostejše se čuje zahteva po proglašenju sovjetske republike.

Izgredi v Frankfurtu

LDU. Berlin, 30. (ČTU.) »Lokal-anzeiger« poroča iz Karlsruhe: Ka-kor pripovedujejo potniki, ki so po-slednje dni dospeli iz Frankfurtu, so bili tam zelo resni izgredi. Množica je ubila dva francoska častnika. Na Kleberplatzu in na kolodvorih so stavkajoči upili: »Živela Prusija« in peli »Die Wacht am Rhein«.

DEMobilizacija angleške ARMADE.

LDU. Amsterdam, 30. (DunKU.) Kakor poroča »Telegraaf« iz Londo-na, je izjavil Churchill v včerajšnji seji angleške poslanske zbornice, da je bilo dosedaj demobiliziranih že tri milijone angleških častnikov in voja-kov. Vsak dan se odpusti iz vojaške službe povprečno 5000 do 6000 moških. Angleška armada bo sestajala kmalu zopet iz samih prostovoljcev. Vsak teden se prijavi povprečno 4000 do 5000 novih prostovoljcev. Na ta na-čin se pospešuje odprava prisilne vo-jaske dolžnosti.

Ameriški senat.

LDU. Pariz, 31. (Brezžično.) Iz Washingtona poročajo: Ameriški senat je brez vsake razprave odsto-pil francosko-ameriško pogodbo ko-misiji za odnose z inozemstvom. V poslanci, ki je priložena pogodi-bi in naslovljena na senat, izjavlja predsednik Wilson, da je namen konvencije, zagotoviti Franciji ta-kojšnjo pomoč Zedinjenih držav, ka-kor hitro bi jo Nemčija napadla brez upravičenega poudarja. Poslanica pravi nadalje: »Misli se, da mirovna pogodba z Nemčijo nudi sama po se-bi Franciji zadostno varstvo proti navalom od strani njenega zakletga sovražnika na vzhodu, toda nihče ne more reči, kaj nam prinese naj-bližja bodočnost. V zmislu pogodbe o zvezi narodov bodo člani zveze deležni vojaškega pokroviteljstva, samo tedaj, kadar se bo izrekel zaht svet zveze narodov. Moremo si pred-stavljati, da bo omenjeni svet spre-jel tak sklep po temeljitem preudar-ku, in da bo vsaka posamezna vla-da, ki je članica zveze narodov, po-stopala v zmislu takega sklepa sa-mo tedaj, kadar ga bo smatrala za upravičenega.« Nato izjavlja Wilson v poslanci, da francosko-ameriška pogodba, ki predvideva takojšnjo vojaško pomoč v primeru neizzva-nega napada, ni nikakor od zveze narodov neodvisen odgovor, mar-več pogodba, sklenjena pod okriljem zveze narodov. — Dalje razlaga Wilson, kake misli so ga napotile, da je podpisal to pogodbo. Vezl po-

LISTEK.

Av gust Strindberg:

Bedakova izpoved.

Preložil Fran Albrecht
(Dalje.)

Ničesar ni rekla in se je omejila samo na to, da je psovala gospoda Y-a »ničvredneža«. Ničvrednež, moj najozži prijatelj, najdražji! Hotel sem umreti! To osovraženo življe-nje mi je postalo neznošno!...

Pri večerji je bila Marija z mano več nego uljudna. Ko sem šel spat, me je obiskala, sedla na rob postelje, stiskala mi roke, poljubljala me na oči in pričela nazadnje, vsa ginjena, silno lhteti.

— Jočeš, ljubica, povej mi, kaj te boli, po-tolazim te!...

Jecljala je brezvezne, pretrgane besede o moji plemenitosti, mojih čustvih, moji prizane-sljivosti; o velikem sočutju, ki objema celo nič-vredneže.

Kakšna nesmiselna anomalija! Obtožil sem lo prešustva, ona pa me grli in proslavlja.

Ogenj pa je bil zapaljen, požar je izbruhnul. Goljufala me je!

Zdaj moram zvedeti, s kom!

50

Naslednji teden prištevam najgrenkejšim svojega grenkega življenja.

Zdaj je zame šlo za to, da pričnem trd-borbo proti vsem načelom, ki so nam pri-rojena, ki smo jih podedovali ali — bolje rečeno — pridobili potom vzgoje. Odločil sem se, da pričnem odpirati pisma, ki so prihajala za Ma-rijo, da zvem, pri čem sem! In v zlic mojemu popolnemu zaupanju, ki sem ga ji dokazal s tem, da sem ji dovolil, da prečita v moji odsot-nosti vsa moja pisma, sem se vendar plašil pred tem, da bi prelomil ta sveti zakon pisemske skrivnosti, najhujše obveznosti molčeče dru-žabne pogodbe!

Vzlic temu sem se udal vabi. Nekega dne nisem več upošteval skrivnosti. Pismo je do-spelo; odprl sem ga s trepetajočimi rokami; prsti so se mi tresli tako, kot bi razgrinjali pi-sanje, na katerem stoji pisana obsodba moje časti.

Bilo je pisanje one pustolovke, prijateljice številka ena.

V zasmehljivih in zaničljivih izrazih je go-ovorila o moji blaznosti, prosila ljubega boga, da bi Marijo kmalu oprostil njenega mučeništva ter ugasnil poslednji sijaj mojega zmedenega duha.

Potem ko sem si prepiral najnesramnejša mesta, sem zaprl ovoj, da izročim pismo Ma-riji z večerno pošto. Ko je bil čas, sem dal pi-sanje svoji ženi in sedel poleg nje, da jo ova-zujem.

Ko je prišla do mesta, kjer mi je tista bab-nica želela smrt — gori na drugi strani —, se je pričela divje smejati.

Ta oboževana žena torej ni videla dru-gega izhoda iz silnih muk svoje vesti, nego z mojo smrtjo. Nje zadnja nada, odtegniti se po-sledicam njenih prestopkov, je obstojala v tem, da skoro umrjem. Ko bi se to zgodilo, bo kasi-rala moja življenska zavarovalnica in pokoi-nino slavnega pesnika, se zopet poročila ali pa igrala galantno vdovico! Ta oboževana žena...

Moriturus sum! Hotel sem pospešiti kata-strofo, s tem da sem se udal absintu, ki me je edini še osrečil, in pa biljardu, ki je pomiril moje razburjene možgane.

Javile so se nove zamotanosti, ki so bile še hujše od prejšnjih. Literarna prijateljica, ki je pravila, da me zelo ljubi, je podjarmila Ma-rijo; in moja žena se je zaljubila vanjo tako zelo, da so se spet pričela širiti o tem govorice. Hkrati je tovarišica prijateljice postala ljubo-sumna in ta ljubosumnost ni služila v to, da bi ovrgla ostudne govorice.

Nekoč v postelji, ko so jo zvodili najini ob-jemi, me je vprašala Marija, nisem-li zaljub-ljen v gospodično Z...

— Ne, nasprotno! Čisto navadna pijanka! Tega si vendar ne moreš misliti?

— Jaz sem čisto nora vanjo, mi je odgo-ovorila. Ali ni to čudno, kaj?... Strah me je, biti z njo na samem!

— Zakaj neki?

— Jaz ne vem! Dražestna je... Tako kra-sno telo...

— Tako...

Teden dni pozneje sva povabila prijatelje iz Pariza, umetnike brez predsodkov z njih ženami.

Možje so prišli, toda sami, njih žene so se opravičile z izgovori, ki so preveč prozorni, da bi naju ne užalili.

Praznovali smo orgijo. Skandalozno ve-denje gospodov me je pretreslo v mozeg.

Z obema Marijinima prijateljicama so rav-nali kakor z vlačugama. Sredi vseobče pija-nosti sem videl, kako se je moja žena pustila od nekega poročnika večkrat poljubiti.

Vihtel sem biljardno palico nad glavama obeh nesrečnežev in zahteval pojasnitve.

— To je moj mladostni prijatelj, moj sorod-nik! Nikar se ne smeš, ubogi moj prijatelj, je odgovorila Marija. Sicer pa je na Ruskem obi-čaj, da se poljubljajo tako javno med seboj. Mi-dva sva ruska podanika.

— To ni res! Je kričal nek prijatelj... Ta dva sta sorodnika! Nel! To je laž.

Bil sem »skoro« morilec. Hotel sem...

Toda misel, da bi pustil otroke brez očeta in matere na svetu, je zadržavala mojo dvig-njeno roko.

Ko sem bil sam z Marijo, sem jo nkanil, kot je zaslužila:

svečenega prijateljstva združujejo Zedinjene države in Francijo; saj je tudi Francija podpirala Zedinjene države, ko so se borile za svojo neodvisnost. »Zelo dvomljivo je,« pravi med drugim, »da bi jo bile dosegle brez njene izdatne pomoči in brez njene hrabrosti. Danes želi Francija, naj jo pomoč Amerike varuje pred novim navalom. Se ena velika država je prevzela isto obveznost in reči smemo, da pomeni to pomenljiv preokret v zgodovini, zakaj to je ista država, s katero se je Francija borila, ko nam je pripomogla do svobode. Od tedaj so se časi temeljito izpremenili. Nova zarja je vstala na obzorju. Stari antagoni so zapadli pozabljenosti. Iz vzajemne borbe za svobodo in civilizacijo so se rodila nova prijateljstva, pa tudi novo pojmovanje tega, kaj nalaga razumnost velikim narodom v svrhu obrambe sveta pred ponovnim neznanostnim bremenom vojne. Obe vladi, ki želita vsedkar ostati v krogu zvez narodov, se obrabčata na svet le zveze s prošnjo za pooblastilo, da prispejeta na pomoč prijateljskemu narodu, čigar položaj bi utegnil postati izredno ogrožen, še preden bi svet zveze narodov zamogel objaviti sklep, ki ga predvideva pogodba o zvezi narodov.«

Poštni promet med Anglijo in Nemčijo.

LDU, Pariz, 30. (ČTU.) Vrhovni zavezniki svet je včeraj sklenil zopet odpreti promet s poštnimi zavoji med Anglijo in Nemčijo.

DVIGANJE POTOPLJENIH NEMŠKIH LADIJ.

LDU, London, 29. (DunK.) »Evening« poroča: V nasprotju s dosedanjim naziranjem se je ugotovilo, da bo mogoče pretežno večino nemških vojni ladij, ki so bile potopljene v Heapu M. Flowu, dvigniti na površje, in sicer še tekom tega leta.

Suvereniteta Kitajske v Kiaučau.

LDU, Washington, 30. (DunK.) Japonski opravičnik je po razgovoru z Lansingom zastopniku lista »Associated Press« izjavil svoje mnenje, da bo Japonska obnovila suvereniteto Kitajske v Kiaučau in da bo glede tega uvedla kar najprej mogoče pogajanja. Kitajska in Japonska bosta skupno oskrbovali železnico in Tsindtau bo kot internacionalna mednarodna naselbina imel svobodo šine za svetovno trgovino. Japonska bo umaknila svoje čete iz Santunga, kakor hitro bo to praktično mogoče.

PREMOG ZA ITALIJO.

LDU, Lugano, 30. (ČTU.) V Konferencah, katere je imel Tittoni s francoskim preskrbovalnim ministrom, je dosegla Italija zagotovilo, da dobi 177.000 ton ruhrskega premoga.

Italijanske zvižake.

Poveljništvo italijanske 66. divizije je poslalo poveljništvom svojih brigad nastopno rezervatno povelje: »Poveljništvo 66. infanterijske divizije. Številka 24 načelnikstva glavnega štaba. Zader 10. junija 1919. Osební rezervat. Poveljništvom brigad Savona in Bari. Potrebno je naglo in tajno izzvati navdušenje in silne manifestacije italijanstva v febrilnosti te posade in poslati meni naglo prepise dnevnih redov občin, društev itd. ali kakršnikoli drugi izraz ali manifestacijske glasove poedinili mest in krajev v naš prilog.

To je treba napraviti takoj in v redu. Javite po telefonu prejem in označite samo številko tega spisa. General major Squillace, divizijski poveljnik, polkovnik Di Pietro, šef glavnega štaba.«

Socijalno demokratična zmaga na Švedskem.

Volitve v prvo švedsko zbornico so za socijaliste izpadle zelo ugodno. Od 150 mandatov je znanih doslej 129, in od teh so dobili socijalni demokratije 40, mandatov; 25 več kot prej. Liberalci so dobili 30 mandatov, 4 manj kot prej in desnica 31, to je 37 mandatov manj kot prej. Edini levi socijalist, ki je pripadal doslej gorenji zbornici, je propadel; 74 to so pa dobili levi socijalisti tri nove mandate.

Socijalni demokratije in liberalci imajo večino.

Komunisti na Norveškem in Švedskem.

V norveški socijalistični stranki, ki je nedavno imela svoj letni kongres, se je izvršil velik preobrat. Delegatje na kongresu so glasovali, da se stranka na Norveškem loči od druge Internacionalne in se pridruži tretji ali komunistični Internacionali v Moskvi. Glasovanje je pokazalo, da je v norveški socijalistični stranki 75 odstotkov komunistov. Vodstvo stranke je prešlo v roke levega krila.

Istčasno so sklenili delegatje švedske socijalistične mladinske organizacije na kongresu v Stockholmu s 115 glasovi proti petim, da se pridružijo komunistični Internacionali.

O socijalizaciji.

Čehoslovaški minister za javna dela sodrug Hampi je govoril v Plzinu na kovinarski konferenci in izjavil o socijalizaciji m. dr. tudi to-le: »Če se hočemo baviti s socijalizacijo, ne smemo pozabiti, da bo to nekako tako, kot če mora zdravnik izvesti operacijo na popolnoma bolnem telesu. Naše gospodarstvo silno boleha. Socijalizacija je pa operacija. Zato moramo počakati, da telo ozdravi, ali pa moramo, da kmalu izvedemo socijalizacijo, sami ozdraviti gospodarstvo. Delavstvo mora danes dobro premisliti, kaj moremo socijalizirati takoj, in kaj prepustimo za našo bližnjo nalogo bodočih dni. Pogledimo na drugi strani naloge, ki čakajo delavstvo, da bo moglo izvesti z uspehom socijalizacijo. Povečati mora svojo inteligenco, razširiti svoje duševno obzorje, in utrditi zavest in svojo moč. Socijalistično vzgojo je treba gojiti povsod intenzivno. Delavstvo je postalo tvarišč faktor, ono pretvarja človeško družbo. To ogromno delo mora delavstvo uspešno dokončati. Socijalizacija zahteva tudi dolžnost dela od vseh članov človeške družbe. V bodočnosti ne sme biti dohodkov brez dela in tudi ne dela brez dohodkov.«

Na koncu svojih pomembnih izjavij je rekel sodrug Hampi še sledeče: »Stari svet in družabni red razpadata. Mi smo pa poklicani, da postavimo na njegovih razvalinah novega in boljšega. Če smo našli pravo pot, se nam naše delo za novo zgraditev človeške družbe posreči, mogoče pa tudi ne razumemo dobro svoje naloge. V tem slučaju smo izpostavljeni nevarnosti, da

bomo vrženi zopet nazaj v spone kapitala in reakcije. To vse, sodrugi — prosim — upoštevajte in premisljujte o tem.«

Tudi Vas, slovenski sodrugi, pozivljamo, da o tej stvari premisljujete, kajti tudi za nas pride kmalu čas, da bomo stali pred istimi nalogami kot stoje danes češki sodrugi.

Socijalizem — naše vse!

Odločilne zmage socijalizma na vseh frontah.

Delavsko ljudstvo! S hitrimi koraki se bliža konec trpljenja ter izkoriščanja od strani kapitalizma. Ni več daleč čas, ko bomo mogočno zaklicali: Dovolj! Mera je prepolna!

In kaj tedaj? Maščevanje? Ne! Kajti oni, ki nas zatirajo in ki ne čutijo krivic, niso absolutni nositelji tega zla, ki je podedovano od stoletij. Ne maščevanje nego radost! Delavske množice si bodo dale duška nad svojo zmago, ki je imela nujno priti prej ali slej. Ne bo časa za maščevanje, kakor ga ni bilo ob razsulu bivše Avstrije, kljub temu, da je delila delavskim trpečim in sestradanim množicam same nepregledne krivice. Kakor je padel nemški in avstrijski militarizem, ko se je ljudstvo povzpelo moralčno do viška, tako bo padel tudi prerogjeni kapitalizem, ta najstrašnejša nesreča človeštva.

Po dolgih in dolgih stoletjih se je proletarijat vendar začel jasno zavesti svojega položaja. V njega vrstah ne vidimo danes korakati samo navadnega delavskega trpina, ampak vse vrste delovnih stanov, tako zasebne, državne in druge uradniške kroge. Naravno je to, ker je edino socijalna demokracija razredna predstaviteljica in zaščitnica vseh delojemalcev in uslužbencev v boju proti izkoriščujočim kapitalističnim podjetjem.

Ljudstva trumoma hité v svoj tabbor — v rdečo internacionalo, dobro vedoč, da edino socijalna demokracija more nastopati z velikansko svojo mednarodno močjo proti mednarodnemu kapitalizmu. Vse druge takozvane delavske stranke in organizacije so le prava ovira in nesreča v prvi vrsti za tiste, ki se jim uslužijo, ker kot take nikdar ne morejo nastopiti samostojno kot delavska organizacija, ker so popolnoma odvisne od meščanskih, buržoaznih strank, katerim na ljubo so se tudi ustanovile; in obenem pa kolikortoliko škodujejo tistemu delavstvu, ki bi res rado doseglo svoje pravice poton edino mogoče mednarodne socijalne demokracije, zase in za vse delavske sotrpine.

Stebri kapitalizma se majoje, silno majoje. Ta tisočletni izkoriščevalec zaslužnjene proletarijata se že kobali sem in tja ter išče izhoda, kakor zajec, ki ga je zadela smrtonosna lovčeva krogla. Kdo je pa za dal temu krvniku ta usodni udarec? Socijalistično misleča ljudstva, ki so šele zdaj, po padcu militarizma, dobila priliko, da pokažejo svoje mišljenje in hotenje.

Rusija je prva pokazala proletarijatu, katera je njegova pot. Rusji so sledile Nemčija, Ogrska, Nemška Avstrija, Čehoslovaška, ki si je nedavno pri volitvah izvojevala veliko zmago. Velika delavska gibanja v Angliji, Ameriki, v Italiji, in na Francoskem so na dnevnem redu. Izmed prvo naštetih držav so danes že vse skoro popolnoma v socijalističnih rokah.

Delavci! tri četrtine Evrope je že danes pod rdečo zastavo! Rdeča neviljta prihaja nad vso Evropo. Delavske množice, vsi delovni stanovi se veselo tega počiva, ker je v njem rešitev in osvobodjenje izpod kapitalističnega suženjstva, ker se bo edino v njem uresničil pojem — človečanstva.

Zato naprej, delavno ljudstvo odločno in neustrašno!

Dnevne vesti.

Časnikarska stvarnost.

Današnji »Slovenec« trdi, da delamo krivico gospodu ministrskemu predsedniku Protiču, če pravimo, da je »nevešč in nezkušen v vladanju«. Če list očita to »Slovenskemu Narodu« je razumljivo, ker ta res nedosledno precenjuje Protičeve zmožnosti. Naše mnenje o Protiču smo pa itak dovolj jasno karakterizirali. Protič je prav dober ministrski predsednik, ker vodi kot pripadnik manjše stranke večjo stranko in stranke, a niti ena nima poguma, da bi napravila konec njegovemu paševanju. Če se presoja njegovo vladanje s tega stališča, potem je Protič junak. Če pa presoja njegovo vladanje s stališča demokracije, s kulturnega vidika sedanje dobe, pa ne moremo trditi o njem nič drugega, kakor da je ali absolutist ali pa krivičnej, če ni neveščak. Zakaj preganjanje, zatiranje svobode, gospodarska politika, vse to le dokazuje, da mož ne spada na to mesto. Če ima pri vladanju samo meščansko kapitalistične interese pred očmi, je naša obsodba še vse premila.

Meščanske šole v Sloveniji.

Višji šolski svet v Ljubljani nas naproša, da priobčimo sledeči poziv: S pričetkom šolskega leta 1919/20. se otvorijo v Sloveniji v nekaterih krajih nove meščanske šole in se primerno preustroje že sedaj obstoječe. Ker za te šole ni zadosti učiteljev (učiteljic), ki bi bili izprašani za meščanske šole, bo višji šolski svet za kratko prehodno dobo meščanskim šolam v službovanje pridelil ljudsko šolske učitelje (učiteljice), ki se zavžejo, da bodo najkasneje do 30. novembra 1921 položili usposobljenostno preizkušnjo za meščanske šole in o katerih se po sedanjem službovanju in kvalifikaciji more presojati, da bodo tej zahtevi v resnici ustregli. Taki učitelji (učiteljice) naj vložijo najkasneje do 15. avgusta t. l. pri višjem šolskem svetu prijave s kratkim popisom o sedanjem službovanju, z obveznico glede usposobljenostne preizkušnje za meščanske šole in z izpričevali o zrelosti in usposobljenosti preizkušnji za ljudske šole. Ako bi pa že priložili izvirnike izpričevali kakim drugim prošnjam, naj predložijo overovljene prepise. V prošnjah naj povedo, kateri meščanski šoli bi bili radi prideljeni. V tem oziru prihajajo v poštev meščanske šole: deške: v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Siskli), v Ribnici, Trzinu, Postojni, na Krškem, v Mariboru, Celju, Ptuj, Zalcu; dekleške: v Ljubljani (ena v mestu in ena v Spodnji Siskli), v Trzinu, Mariboru, Celju, Ptuj. — Pripominja se pa, da bo višji šolski svet izražena želja sicer upošteval, vendar pa prideljeval priglase učitelje (učiteljice) v prvi vrsti po potrebi posameznih šol in glede na strokovne skupine. — Taki učitelji ostanejo ob svojih službenih prejemkih in razven tega bodo dobivali nagrado letnih 300 K in aktivitetno doklado po krajevem razredu.

O sodniških razmerah.

Prejeli smo:

»O tem ste dobili, gospod urednik, napačno informacijo, in na to zavedno notico v »Napreju« z dne 29. t. m. ponovno trdim in se sklicujem na dokaz, da nemška sodišča, vsaj kolikor vem iz lastne skušnje, dajo od zaprosenih slovenskih sodišč v slovenskem jeziku sprejete protokole na nemško prestaviti in se računajo zelo visoke pristojbine od prestave. Tako je še graško okrajno sodišče odd. IV. dne 22. majnika t. l. predpisalo pristojbino od prestave zapisnika, ki je obsegal okrog 2 strani znesek po 35 K 20 vin. Prestavo v čisto navadni pravni stvari, kjer so se na Slovenskem priče zaslišale, je oskrbel dr. Siegfried Janeschitz — Kriegl.

Javna tajnost je dalje, da delo pri sodiščih silno zaostaja. Kar se je poprej reševalo, in se bi po zakonskih predpisih tudi moralo rešiti v par tednih, potrebuje zdaj po več mesecev in to iz enostavnega razloga, ker manjka moči. Dasiravno delajo po sodnih pisarnah do 10 in 12 ur na dan, vendar ne morejo zmagati, ker jih je premalo. Pogoji za vstop v sodno službo so najneugodnejši. Pod prejšnjim sistemom je večina pravnikov iskalo privatne službe. Te privatne službe se vsakomur, ki vstopi v kako državno službo, v veliki meri vpoštevajo, le pri sodiščih ne.

Sicer pa če mislimo merodajni krogi, da so na pravi poti, se bo v kratki dobi, če ne bo drugače, izkazalo, da so jo zelo zavozili.

Ob priliki odhoda iz Celovca.

Deželno vodstvo koroške socijalno demokratične stranke pozivlja v svojem časnem glasilu »Sozialdemokratische Mitteilungen« celovško prebivalstvo, da naj ohrani pri odhodu jugoslovanskih čet iz Celovca red in mir, kajti s tem bo pokazalo, da zna ohraniti disciplino in da bi bilo to za nemški narod sramotno, ako bi uporabljal odhod okupacijskih čet za kak maščevalen čin. »Vsak tak čin« — pravi — »bi se na naših nemških bratih v še zasedenem ozemlju hudo maščeval! Ohranite tak mir in red, kot ste ga ohranili pri vikorakanju teh čet. Prebivalstvo se je zadržavalo v vseh osmih tednih okupacije vzorno, in gospod polkovnik Milencovič je posnemanje vredno skrbel, da ne pride do kakih preprirov med prebivalstvom in vojaštvom. Torej skrbimo za red in disciplino, ter pokažimo s tem, da zna prenesti kulturni narod tudi najtežje ure sile čas častno in njega vredno.«

Torej to je ona nedisciplinirana koroškega delavstva, o kateri nam pripovedujejo meščanski listi, že od prevarata. Pa kaj! Proti delavstvu je vsak pripomoček dober.

Drobno.

— Razpis služb za meščanske šole v Sloveniji. S pričetkom šolskega leta 1919/20. se ustanove in otvorijo v Sloveniji sledeče meščanske šole: 1. v Ljubljani, I. mestna deška s tremi razredi in eno vzporednico; 2. v Ljubljani, I. mestna dekleška s tremi razredi, tremi vzporednicami in z nastavnim razredom (takozvanim enoletnim učnim tečajem); 3. v Ljubljani, Spodnja Siska, deška meščanska šola s tremi razredi; 4. v Ljubljani, Spodnja Siska, dekleška meščanska šola s tremi razredi; 5. v Trzinu, deška in dekleška meščanska šola s prvim razredom vsakega od dela; 6. v Ribnici, deška s prvim razredom; 7. v Ptuj, deška šola s

— Vlačuga!
— Zakaj?
— Ker pustiš, da ravna jo s tabo vlačugarsko!

— Ti si ljubosumen?

— Da, gotovo; ljubosumen sem; ljubosumen na svojo čast, na čast svoje rodbine, na dobro ime svoje žene, na bodočnost svojih otrok! In baš tvoje nedostojno vedenje je povzročilo, da so naju dostojne ženske izobčile. Pustiš se javno poljubljati od svojega prijatelja! Veš li mar, da si blazna ženska, da ničesar ne vidiš, ničesar ne slišiš, ničesar ne umeš, da se odrekaš vsakemu čutu dolžnosti! Jaz pa te dam zapreti, ako se ne izpremeniš; in da takoj pričnem, ti prepovedujem, posecati v bodoče tvoje prijateljice.

— Saj si me sam podžigal, naj zapeljem to zadnjo.

— Ker sem ti hotel nastaviti past in te presenetiti, da!

— Razun tega, imaš-li dokaze, da so odnošaji med mojimi prijateljicami in mano takšni, kot sumničiš?

— Dokaze, ne. Toda jaz imam tvoja priznanja; to, kar si mi činično pripovedovala. In ni-li tvoja prijateljica Z. vprico mene priznala, da bi bila za njeno nenaravno življenje obsojena v izgnanstvo, ako bi stanovala doma?

— Misliš, da ne priznaš nikake razuzdanosti?

— Da se ti gospodični zabavate, kot znate, me nič ne briga, dokler nima to za mojo rodbino nobenih posledic! Toda v tistem trenutku, ko nam jamejo to »posebnosti«, ako ti ta beseda bolj ugaja, povzročati skrb, pomenijo za nas škodljiva dejanja. Zame kot filozofa ni nobene razuzdanosti, to je res, samo telesne ali duševne libe. In ko se je pred kratkim pariška zbornica pečala s to protinaturno razuzdanostjo, so bili vsi pomembnejši zdravniki mnena, da se postava ne sme vmešavati v te reči, izvzemši slučaje, v katerih bi bili someščani ranjeni v svojih interesih.

Toda prav tako bi lahko pridigal ribam! Kako sem si mogel misliti, da bi tej ženski, ki je sledila samo nagonu svojega živalskega instinkta, vbil kdaj v glavo to filozofsko razlikovanje!

Da bi si medtem preskrbel jasnosti glede krozečih govoric, sem pisal nekemu udanemu prijatelju v Pariz in ga prosil, naj mi vse pove. V svojem odgovoru mi je dal jasno uneti, da goji po trdnem mnenju Skandinavcev moja žena nagnenje do nedovoljene ljubezni; in da se obe danski gospodični znani v Parizu kot tribare; občevali ste tam v kavarnah z drugimi lezbijkami.

Zadolžila sva se na svojem stanovanju in sva bila brez denarja; torej ni bilo moč bežati. V najino srečo pa ste si nakopali obe Danki mržnjo kmetov, ker ste odpeljali neko lepo dekle iz okolice; bili ste prisiljeni, da odpotujete.

Ker pa znanja, ki je trajalo že osem mesecev, ni bilo moč tako naglo pretrgati; ker ste obe mladi dekleti bili iz dobre rodbine in ker ste bili dobro vzgojeni; ker ste končno bili najini tovarišici v nesreči, sem jima hotel dovoliti časten odhod. V ta namen se je v ateljeju nekakega mladega umetnika vršil poslovilni obed.

Ko je pri zakusku jela postajati družba pijana, se je Marija dvignila, s prekipevalnim čustvom in zapela romanco, ki jo je sama komponirala po znani melodiji Mignon. V njej je dejala svoji ljubici zadnji adijo.

Pela je z ognjem, z resničnim čustvom, njene mandeljaste oči so bile polne solz in so blestele v odsvitu luči; odprla je svoje srce tako široko, da sem bil celo jaz ginjen in očaran! Nekakšna naivnost, neka odkritost je bila v njenem petju, tako genljiva, da je izginila vsaka nečedna misel, ko je bilo slišati peti to ženo ljubavno pesem drugi ženi! In čudno, imela ni ne tistega vedenja ne izraza moške ženske; ne, bila je ljubeča, nežna, skrivnostna, zagonetna, nepojmljiva ženska.

Toda predmet te ljubezni je bilo treba videti! Ruski tip, možki obraz, ukrivljen nos, debela brada, rmenie oči, od prekomernega popivanja nabuhla lica, upale prsi, krivi prsti — skratka, najostudnejša reč, ki si jo je moč predstavljati; niti hlapec bi ne bil z njo zadovoljen.

Ko je Marija dopela romanco do konca, se je vsedla poleg tiste pošasti; ta je vstala, vzela Marijino glavo v svoje roke, odrla usta široko

in vsesala vanje Marijino ustna, mesto da bi jih poljubila. To je vsaj mesena ljubezen, sem si rekel.

Pil sem z Rusinjo in jo čisto upijalil. Pala je na kolena in zrla vame preplašeno s svojimi velikimi očmi; iz ust so ji prihajali ihteci glasovi, kakor da je zblaznela. Naslanjala se je na steno, da se je vzdržala pokonci.

Nikoli še nisem videl takšne ostudnosti v človeški postavi in moje misli o ženski emancipaciji so bile določene za vso bodočnost.

S škandalom na cesti se je končalo to slavlje. Slikarjevo dekle je sedelo na cestnem kantonu, tulilo in bruhalo.

Naslednjega dne ste obe prijateljici odpotovali.

Marija je preživela strašno krizo, ki me je resnično navdajala s sočutjem, tako zelo je brepenela po svojih prijateljicah, tako je trpela. Nudila mi je pristen igrokaz nesrečne zaljubljenke. Sama je blodila po gozdu, pela zaljubljene pesmi, iskala najdražjih prostorov svoje prijateljice in kazala vse simptome globoko ranjenega srca; bal sem se celo za njen razum. Bila je nesrečna in jaz je nisem mogel razrešiti. Izogibala se je mojih nežnosti in me pahnila stran, ako sem jo hotel poljubiti. Prišel sem to prijateljico smirno sovražiti; kajti vzela mi je ljubezen moje žene.

(Dalje priti.)

prvim in drugim razredom. — Razun tega se izpremeni nemška deklška meščanska šola H. v Mariboru v slovensko deklško meščansko šolo. Sedanja nemška meščanska šola za dečke v Mariboru se izpremeni v meščansko šolo s temeljnimi slovenskimi razredi in z nemškimi vzporednicami. — Za te šole in za obstoječe deške in deklške meščanske šole v Celju, Mariboru, Zalcu, Ptuj, Postojni in na Krškem se za šolsko leto 1919/20. razpisujejo sledeče službe: 1. mesta ravnateljev: 2. za Ljubljano, (od teh eno v Spodnji Šiški), 1 za Ribnico, 1 za Trzic, 1 za Maribor, 1 za Ptuj, 2 za Celje, 1 za Zalec, vsled eventuelne izpraznitve mesta: 1 za Postojno; 2. mesta ravnateljic: 2 za Ljubljano, (od teh eno v Spodnji Šiški), 2 za Maribor, 1 za Ptuj; 3. mesta strokovnih učiteljev: 7 za Ljubljano (od teh 2 za Spodnjo Šiško), 1 za Trzic, 1 za Ribnico, 2 za Postojno, 1 za Ptuj, 3 za Maribor, 3 za Celje, 2 za Zalec, vsled eventuelne izpraznitve mest: 3 za Krško, 4. mesta strokovnih učiteljic: 10 za Ljubljano (od teh 3 za Spodnjo Šiško), 6 za Maribor, 3 za Celje, 4 za Ptuj; 5. mesto učiteljice za ženska ročna dela: 1 za Ljubljano (deklška mestna meščanska šola). — Prošnje je treba vložiti službenim putem na višji šolski svet do 15. avgusta 1919. — V prošnjah naj priložijo sicer navedeno mesto, za katero prošijo, vendar se opozarja, da veljajo njih prošnje istotako tudi za druga razpisana mesta (razun za mesto učiteljice ženskih ročnih del). Višji šolski svet si pridržuje pravico, da imenuje prosiče in prosičke tudi na druga mesta kakor so prosili, ker je pomanjkanje za meščanske šole izprašanih učiteljev veliko, tako da ne bo mogoče na vsa prosta mesta imenovati izprašanih učiteljev in ker je treba imenovanja izvršiti z ozirom na strokovne skupine in tako, da pride na vsako šolo vsaj nekaj izprašanih moči. Na mesta, ki se ne podelijo izprašanim učiteljem, bodo začasno prideleni ljudskošolski učitelji, ki se zavežejo, da skošolski učitelji, let položili usposobljenostno preizkušnjo za meščanske šole in ki imajo primerno kvalifikacijo. Glede teh se opozarja na posebni poziv višjega šolskega sveta v »Uradnem Listu« in dnevnikih.

— Visokošolski, strokovne učiteljice za gospodinjstvo, šivanje, glasbo (glasovir) in moderne jezike se opozarja na razpis pujskega mestnega urada v Uradnem listu št. 120 str. 426.

— Službe okrožnih zdravnikov je razpisala komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave na Grosupljem, v Kostanjevici, v Litiji, v Ložu, na Raki v Krškem, okraju, v Trebnjem, v Višnji gori in v Žužemberku. Prošnje je vlagati do 25. avgusta t. l. Natančnejši podatki so razvidni iz razpisa v »Uradnem Listu«.

— Povišane cene v brivskem obrtu. Z ozirom na to, da so brivci kljub vsestranski draginji za svoje delo le enkrat za malenkostno vsoto cene zvišali in z ozirom na to, da se cene v brivskem obrtu v vseh drugih krajih večje, kakor tudi z ozirom na to, da je obstanek brivcev vsled vedno naraščajoče draginje resno ogrožen, so člani podpisane zdruge prisiljeni, da cene za postrežbo sedanjemu času primerno zvišajo. Nove cene, ki stopijo v veljavo 1. avgusta 1919, so sledeče: Briti 2 K, briti in česati 2 K 50 vin, glavno briti 4 K, glavno umiti 3 K, vrat briti 1 K, lase striči s strojem 2 K, na frizuro 3 K, lase kodrati 4 K, lase osušiti z aparatom 1 K, brke izveliči 50 vin, prirezavanje brade 2 K. Vse druge zahteve se posebej zaračunajo. Za postrežbo izven hiše in striženje las v soboto, na praznik in dan pred praznikom se računa dvojna cena. Brivnice so vsak dan odprte od 7. ure jutraj do pol 13., od pol 14. do 19. v soboto in dan pred praznikom do 20. ure zvečer. Na praznik so brivnice odprte od 7. do 12. ure. Če delo trpi dalje, kakor so določene ure, se za pokritje stroškov cene primerno zvišajo. Vsa brivski mojster je proti globi dolžan držati se omenjenih cen in reda in istega dosledno držati. — Deželna zadruga brivcev in vlasuljarjev za Slovenijo s sedežem v Ljubljani.

— Povišanje takse za mednarodne telegrame. Od 15. avgusta se bo povišala taksa, ki pripada naši državi za mednarodne telegrame, in sicer, za terminalne od 6 na 9 parov, za tranzitne od 3 na 7 parov. V izjavah evropskem prometu za tranzitne od 8 na 12 parov, za terminalne pa od 10 na 15 parov. (En para je 3 dinari.)

— Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico vabi svoje člane na sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne

3. avgusta t. l. točno ob 10. uri dopoldne pri g. Val. Mraku, Rimska cesta 4. — Prosi se obile udeležbe.

— Prva poroka oslepelega vojaka v Ljubljani se bo vršila v nedeljo, dne 3. avgusta. Ženin je oslepel vojak Jakob Debeljak, doma pri Sv. Florijanu nad Škofjo Loko, nevesta pa gospodična Francka Belič, hči posestnika g. Lovrenca Belič z Brda pri Viču.

— Zveza vojaških invalidov je priredila dne 27. julija shod v Šmarju pri Jelšah. Poročilo je predsednik organizacije, A. Leskovec iz Celja. Njegova izvajanja so žela splošno odobravanje. Sprejeta je bila nato resolucija, tičoč se krivičnih podelitev tobačnih trafik. Izvoljen je bil nov zaupnik tov. Ivan Anderlich. Ta bo sprejemal tudi nove člane.

— Kongres Jugoslovanske omladine. V prvi polovici meseca oktobra, kakor se je že javilo, bo v Zagrebu kongres celokupne jugoslovanske omladine. Inicijativo za omladinski kongres je dal osrednji odbor Jugoslovanske ujedinjene omladine s svojim proglasom. Na poziv Osrednjega odbora J. U. O. so se odzvale mladinske organizacije zagrebškega vseučilišča, na drugi vseučiliščih in omladinskih centrih, da kongres dobi na ta način značaj kongresa celokupne jugoslovanske omladine. Prirediteljski odbor ima zveze z omladino iz vseh naših krajev in pričakuje na podlagi dosedanjih odzivov, da se bo kongresa udeležilo nad tritisoč tovaršev. — Prvi dan kongresa bo na dnevnem redu likvidacija predvojne delovanja Jugoslovanske omladine, pri čemer bodo člani drugili skupin prisostvovali kakor gostje. — Drugi dan je skupna manifestacija jugoslovanskega, pri kateri bodo sočelovali vse skupine. — Tretji dan se bo razpravljalo o današnjem položaju v domovini in o programu skupnega omladinskega delovanja v bodočnosti. Pri tej razpravi sodelujejo izbrani govorniki vseh skupin. — Za socialističnega Omladinskega združenja sta pri odboru zastopana Božidar Zulachner in Gojko Berberović.

— Strelne vaje na tukajšnjem vojaškem strelišču se zopet prične. Občinstvo se opozarja, da ob takih dneh v lastnem interesu ne hodi po Goloven. — Komanda mesta Ljubljane.

— Podpora Zagreba društvu »Hrv. Radiša«. Na zadnji skupščini mestnega zastopstva Zagreba se je dovolila društvu hrvaških vajencev podpora 20.000 K.

— Zaplenjeno zlato. Današnji »Slovenec« poroča: V Špilju je finančna straža zaplenila dvema hrvaškima židoma 17 kg zlatnikov. V dveh večjih vrečah sta imela francoske zlatnike po 100 frankov. V malih vrečah so bili turški, srbski, grški zlatniki in ameriški dolarji. Skupna vrednost se cenila približno nad en milijon kron. Zlato so našli finančni stražniki v Špilju pri preiskavi osebnega vlaka večer zvečer. Eno vrečo so našli v stranišču II. razreda, drugo pa v posodi za surovo maslo. Tihotapca so zaprli. Zlatnike so danes na davčnem oddelku mariborskega okrajnega glavarstva prešteli in bodo potem šele ugotovili končnovrednostno vrednost zaplenjenega zlata.

— Dolga uradna pot. B. H. je bil po krivici tri tedne v zaporu. Oblast mu mora plačati za to odškodnino. Mož je poslal že 18. junija t. l. priporočeno pismo na Narodno vladu v Ljubljani, toda še do danes ni dobil ne odgovora ne odškodnine. Povpraševal je, kaj je z njegovo zahtevo na pristojnih mestih, a tam mu niso vedeli drugega povedati, kakor: le počakajte, vsaj ne vemo, kaj stvar leži. — No, čudno ni, če akti toliko časa roma in roma, da se končno izgubi. Kakor nekdanj!

— Imenovanje. Prestolonaslednik je na predlog ministra za notranje stvari imenoval v Ljubljani za okrajnega glavarja Miroslava Simo-Gala, za vladnega tajnika Miroslava Dandoviča.

— Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 20. do 26. julija 1919: Novorojencev je bilo 14, mrtvorojencev pa 1. Umrlje je 19 ljudi, in sicer: do 12. tujcev 1. In sicer za jetiko 5, za različnimi boleznimi 13, za pljučnico 1. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za osepnicami (Variola) 1, za grižo 7, za vrtico 4.

— Za invalide in vdove padlih junakov naše koroško-stajerske fronte je nabralo okrajno glavarstvo v Mariboru vsoto 1749 K 76 vin. V imenu teh revežev se zahvaljuje Brambni osek Dravske divizijske oblasti.

— Kinoteden v prid invalidom prične 15. avgusta t. l. na bogato okrašenem in razsvetljenem Koslerjevem vrtu (Sp. Šiška). Prireditelji »Prvo sl. društvo kinonastavlencev v Ljubljani«. Pripravljalni odbor se ni ustrašil ogromnih stroškov in dela v prid invalidom. Zasigural si je prvovrstne filme. Izmed programov se vsak predvaja dva večera, četrti pa en večer. Filme je odstopil v prid invalidom »Saves za iznajdljivost filmove«, Zagreb. Ilica br. 55., ter dal istim ves izposojevalni znesek 5000 kron. Društvo si je izprosil tudi vojaško godbo, prostor v krasnem vrtu, električen tok Mestne ljubljanske in šišenske voj. elektrarne. Naročilo je velike programe v 40.000 izvodih, katere prinese ljubljanski dnevnik kot prilogo. Glede 2000 sedežev se odloči te dni. Priprave bodo stale okoli 20.000 K. Pričakuje se od sl. občinstva prav mnogobrojnega obiska. Prosi se, da si vsak ogleda izbrane, zabavne in poučne programe, da v dobrodelni namen doprinese našim invalidom pomoči po svoji moči. Prireditve trajajo od 15. do 22. t. m. Naši invalidi so prosili za brezplačne vstopnice, ki se jih pa vsled par tisoč istih izdati ne more. Odbor se obrača do sl. občinstva tu in na deželi kot tudi na neprijatelje kinopredstav s prošnjo, da jim privoščijo dostojno in poučno zabavo s tem, da upošljete denar za vstopnico društvu kinonastavlencev v Ljubljani. Prejem vstopnice in obisk predstave potrdi invalid, prejem denarja pa soc. skrbstvo odd. za invalide. Cene prostorov 5, 4, 3, 2 in 1 krono. Imena darovalcev se priobčijo v časopisih. Za mnogobrojni odziv občinstva se ujudno priporoča — pripravljali odbor.

Debs pred sodiščem.

Danes prinašamo govor ameriškega sodruga Evgena V. Debsa pred sodiščem v Clevelandu, državi Ohio 12. septembra 1918. leta. Zagovarjali so ga štirje odvetniki, med njimi tudi dva sodruga. V naslednjem prinašamo dva govora: enega je govoril Debs porotnikom samim, drugega pa je namenil sodišču. Prinašamo samo jedro njegovih govorov. Njegov govor je velezanimiv, ker govori o svobodi govora, tiska in zborovanja ter o raznih družinskih, ekonomskih in političnih vprašanjih.

Govor pred poroto.

Prvikrat v življenju stojim pred poroto, da odgovarjam na obtožbo zločina. Nisem odvetnik. Malo poznam sodne formalnosti, pravila o pričanju in pravno izvedenstvo. Vem samo to, da ste vi, gospodje porotniki, pozvani, da slušate pričevanje proti meni, ter da vas sodišče na podlagi zakona pozove, da me zaznamujete za zločince. Mogoče bom vržen v zločinsko celico do svoje smrti.

Gospodje! Niti malo se ne bojim, niti se ne oganjam posledicam svojih besed in dejanj. Stojim pred vami obtožen zločina. Vseeno gledam sodišču, vam in svetu v obraz, ker v svoji zavesti ne čutim, da bi storil kak zločin.

Tu hočem priznati, da je vse resnica, kar je proti meni izrečenega v tej obtožbi. — Nisem menil prekalati tega, kar je resnično. Tudi če bi mogel, ne bi hotel uteči posledicam obsodbe. Ne bom prekalal niti ene besede, ki sem jih izgovoril in jih imam za resnične, pa če mi gozite z dosmrtno ječo.

Gospodje! Slišali ste poročilo o mojem govoru 16. junija v Cantonu, Ohio, Izjavljam, da v tem govoru ni niti besede, ki bi bila v prilog ti obtožbi. Priznam, da sem imel ta govor. Priznam tudi, da je moj govor, kakor je naveden v obtožbi, v glavnem pravilen.

Moj namen je takrat bil, narod napeljati na neki stvari v družabnem zistemu, v katerem živimo, da ga pripravim, kako bi ta zistem spremenil na popolnoma miren in reden način, kako dosegel ono, kar jaz kot socialist smatram za pravo demokracijo.

Iz govora državnega pravdnika bi vi naravno mogli priti do zaključka, da sem prijatelj moči in nasilja. To ni res. Nikdar nisem zagovarjal nasilja. Vedno sem veroval v vzgojo, razum, prosveto. Vedno sem apeliral na razum in zavest ljudi.

Priznam, da sem nasprotnik današnjega zistema. Storim vse, kar morem. Veliko let sem delal na to, da bi prišlo do premembe, ki bi odpravila vladarstvo one kopice ljudi nad ogromno večino naroda, ki bi vpeljala v tej deželi industrialno in družabno demokracijo.

Vedno, kadar se v zgodovini dogajajo velike premembe, vedno, kadar se gre za velika načela, je pravilo, da je večina na krivi poti; manjšina je na pravi. V vsaki dobi je bilo junaskih duš, ki so odšle daleč od svojega časa. Ostali ljudje so jih napak razumeli, mrzili, preganjali, mnogokrat tudi ubijali. Pozno po njihovi mučeniški smrti so jim postavili spomeniki. Na njih grobove so jim ljudje donasili vence.

Zalostna je zgodovina našega rodu. V starem veku je našel Sokrat narodu neke nove resnice, a ljudje so ga prisilili, da je popil smrtonosni strup. — A tako je bilo v celi zgodovini ljudstev. Vedno so morali biti kaznovani moški in žene, ki so bili naprednejši od drugih, ker so imeli nove ideje, nove ideale in ker so imeli srčnost, da nastopijo proti ustanovljenemu družabnemu redu.

Pred stoletdesetimi leti, ko so bili ameriški naseljenci še tuji državljani, ko je bilo šele samo nekoliko ljudi, ki so verovali v moč delavnih množic ter mislili, da se more narod vladati sam — brez kralja, v onem času govoriti proti kralju, se je smatralo za velezdajo. Če preberete Bancrofta ali kakega drugega znanega pisatelja, boste videli, da je velika večina naseljenec verovala v kralja, verovala, da ima kralj v resnici božjo pravico vladati nad njim... A dobilo se je tudi v onem času ljudi, ki so rekli: »Ne potrebujemo kralja! Moremo se tudi sami vladati!« In ti zadnji so pričeli agitacijo, ki je napravila njihova imena nesmrtna v zgodovini.

(Dalje prih.)

Strokovno gibanje.

Lesni delavci v Zagrebu se nahajajo že štiri mesece v gibanju zaradi povišanja plač. Delavci te stroke naj ne sprejemajo dela tam, dokler ni mezdno gibanje končano, ker mora delavstvo biti solidarno.

Trzic. V soboto, dne 2. avgusta ob 3. popoldne se vrši strokovni shod čevljarjev v Trzicu. Na shodu poroča sodr. Petajan iz Ljubljane.

Odbor osrednjega društva kemičnih delavcev in sorodnih strok na Slovenskem ozemlju v Ljubljani ima svojo sejo v soboto, t. j. 2. avgusta ob pol 6. uri zvečer v društvenem prostoru (pri Mavserju) Novi Vodmat. K seji se pozivlja tudi zaupniki in zaupnice tukajšnjih podružnic, spadajoče v osrednje društvo kemičnih delavcev. Želi se polnoštevilna in točna udeležba.

Vestnik »Svobode«.

Splošna delavska zveza »Svoboda« v Ljubljani

sklicuje dne 24. avgusta t. l. v dvorani Mahrove šole v Ljubljani

ZVEZNI OBČNI ZBOR.

Dnevni red: Poročilo predsednika, poročilo tajnika, poročilo blagajnika, poročilo kontrole, poročilo delegatov o delovanju podružnic. Volitev odbora. Predlogi.

Vse podružnice naj pošljejo imena in naslove izvoljenih delegatov najkasneje osem dni pred zveznim zborom, ravno tako vse samostojne predloge na zvezno načelstvo v Ljubljani. Vse kar se tiče delegatov je razvidno iz društvenih pravil.

Dražič Stefan, t. č. predsednik.

Vehove Jakob, t. č. tajnik.

Podružnica »Delavskega izobraževalnega društva Svoboda« v Celju priredi v soboto, dne 2. avgusta ob pol 8. uri zvečer v velik dvorani hotela »Union« veliko ljudsko veselico z raznovrstnim vspeškom. Med drugim je na vspešku tudi enodeljanka »Gluhi mora biti«. Po izbranim vspešku je prosta zabava in ples. Svira pomnožena mestna godba. Sodrugi in sodružice iz Celja in okolice so vabljene, da prireditve v najobilnejšem številu posetijo. Odbor.

Nacionalizacija rudnikov na Angleškem.

Veliko gibanje angleških rudarjev, tičoč se socializacije rudnikov, ima že svoje praktične posledice. Kakor je znano, je posvetila angleška vlada temu gibanju veliko pozornost, in ni čakala, da jo prisili k temu ustavitve dela, ampak je pričela vprašanje nacionalizacije rudnikov sama reševati. V ta namen je imenovala posebno komisijo. O rezultatu posvetovanj te komisije poroča pariška »Českoslovaška korespondenca« naslednje:

Komisija, ki preiskuje razmere v angleških rudnikih, sestoji iz 13 članov. Šest od njih zastopa delavstvo,

trije so imetelji rudnikov in ostali trije pa zastopajo razne panoge obrti. Predsednik, imenovan od vlade, je sodnik Sankey. Ta komisija je podala 23. junija štiri poročila. Predsednik je podal posebno poročilo (1), enako delavski zastopniki (2), trije imetelji rudnikov in dva neodvisna reprezentanta industrije, so podali skupno svoje predloge (3), zadnje poročilo je pa podpisal en neodvisni zastopnik industrije (4).

Najvažnejši je predsednikov predlog, ki ga podajamo najobširneje. Ostale pa podajamo le v toliko, v kolikor obravnavajo ali obsegajo kaj važnejšega.

1. a) Priporoča, da naj parlament takoj sprejme zakon, po katerem pripadejo vse pristojbine za pridobivanje premoga (royalties) državi, in naj se plača njihovim imeteljem pravična in primerna nagrada.

b) Priporoča na podlagi preloženih načrtov, da naj se sprejme principijelno podržavljenje rudnikov.

c) Priporoča, da naj se izdajo kraljeva poročila in da naj se vse izpremembe o nji izvrše v soglasju s premogovnim kontrolorjem; da naj se zahteva od parlamenta sprejem zakona o podržavljenju rudnikov, ako bo ta sistem v veljavi tri leta od izdaje tega poročila; država naj plača primerno in pravično nagrado imeteljem rudnikov.

d) Priporoča, da naj bo kontrola premoga v veljavi še tri nadaljna leta po izdani tega poročila.

e) Ponavlja š 19. prvotnega poročila z dne 20. marca. Vprašanje državne lasti je politično vprašanje, o katerem mora odločiti parlament, v katerem so zastopani vsi razredi, vse koristi in vse panoge industrije.

Razen teh predlogov priporoča poročilo še druge izpremembe in poudarja njih potrebnost. Poročilo pravi:

Danes obstoji okoli 4000 imeteljev rudokopov, nekaterih se pa sploh ugotoviti ne more. Premoga v rudnikih z različnimi imetelji ni mogoče izčrpno pridobivati. Tako se ne vrši drenaža in izsesavanje vode racionalno, ker manjka skupnega delovanja. Škode pri postopih nad premogovniki, povzročene vsled kopanja, se sedaj ne povračajo lastnikom, kar se v državni lasti ne bo dogajalo. Upravo premogovnikov naj ima minister rudnikov.

Nadajše se predlaga, kako naj plača država pristojbine za pridobivanje premoga (royalties).

Vzroki za podržavljenje so podrobno razloženi. Važno je, da se zalamči zadostna množina premoga kakor posameznim osebam tako tudi industriji. Rudniki (okoli 3000) so last 1500 družb. Za prodajo premoga doma skrbi 28.000 trgovcev s premogom. Pomanjkanje finančnih sredstev, slaba uprava in pomanjkanje sodelovanja škoduje dobremu gospodarstvu.

Razmere med delavcem in lastnikom so take, da se morajo izpremeniti. Rudarji hočejo imeti vpliv na vodstvo rudnikov. Sodelovanje je možno le pod državno upravo; sedanjim lastnikom so odklonili vsako odgovornost za industrijo, če se jim ne pusti popolnega vodstva rudnikov.

Pri prevzetju rudnikov plača država vse izdatke družb ob investiciji s 6% obrokom iz kapitala. Predsednik predlaga dalje, da naj se dobro prevdari, če bi ne bilo bolje pustiti izdelavo koks in ostalih produktov v zasebni lasti. Uradništvo, uslužbeno pri zavodih, naj se pusti tam 5 let z isto plačo in napredovanjem.

Ustanavljajo se trije sveti: kraljevi, okrajni in narodni rudarski svet. Prvi je ustanovljen pri vsakem rudniku, drugi za okoliš skupno 14 rudnikov in tretji za vso Veliko Britanijo. Kraljevni svet estoji iz 3 članov uprave podjetja, iz 4 voljenih rudarjev in iz 3 članov, voljenih od okrajnega sveta. Okraj zastopajo 4 rudarji, 4 odjemalci premoga (v okrajih) železo-jeklene industrije pripadajo 2 zastopnikom te. v onih z ladjarstvom 2 izvoznikom premoga), 2 člana zastopata tehnične in 2 trgovske koristi. Narodni rudarski svet volijo okrajni sveti, njegov predsednik je rudarski minister. Razen tega se ustanovi stalen 18-članski odbor (6 rudarjev, 6 zastopnikov premogovne industrije, 6 tehničnih in trgovnih strokovnjakov). Popolnoma nova je določba, da je stavka dovoljena šele tedaj, ko že narodni rudarski svet ne more poravnati spora (po obeh predhodnih svetih).

Rudniki bodo imeli posebno finančno upravo, v katero se finančni minister ne sme prav nič vmešavati. Dalje uvajajo predpise o varnostnih in zdravniških odredbah. Voino brodogojstvo mora dobiti premog povsodi po najnižji ceni.

Kot dodatek k svojemu predlogu podaja sodnik Sankey nekoliko svojih misli o izboljšanju rudarskih sta-

novanj, o kopališčih in sušenju obleke, o enotnem transportu, o ekspediciji premoga, o svojevoličnih izmenjavah, o uporabi strojev in o zmanjšanju izdatkov pri razprodaji premoga.

Šest rudarskih zastopnikov je to poročilo v celoti vzelo za svoje. Pravi pa, da dvomijo, da bi se določbe o stavkah obnesle. Koks in ostale produkte naj se privzame k predmetu, ki jih bodo podražili. Naj bo znesek, ki ga bodo plačali lastnikom kakeršenkoli, se vendar ne sme čeniti po produkciji premoga. Trije člani ne soglašajo s tem, da bi se imeteljem »royalties« (pravice pobirati pristojbine za produciranje premoga) plačala kaka nagrada.

Lastniki rudnikov trdijo, da podraževanje ne bo imelo nobenega vpliva na znižanje premogovih cen ter da bo škodljivo mnogi tej industrijskim in ekonomičnim razmeram dežele. Država naj premore monopolizira in plača naj odškodnino za »royalties«.

Zadnji neodvisni industrialec meni v četrtem poročilu, da naj prevzame država produkcijsko pravico, ker zasebna produkcija državi ni ravno v največjo korist. Rudniki naj se združijo v skupine in stvorijo naj se na ta način najboljša produkcijska podjetja, ker država sama ne more zagotoviti najboljših uspehov. Sava Muziković (Beograd):

Iz Slovenije.

Delavsko gibanje.

Radeče. V torek so se vršila pogajanja med zastopniki delavstva tukajšnje papirnice in lastnikom tovarne. Ker je precejšnja delovna kriza, je tovarnar dovolil le 10% zvišanje na sedanjih plačih in dokladah ter enkratni prispevek za delavce, ki so eno leto v tovarni 100 in za delavce 50 kron. Isti večer se je vršil shod papirniških delavcev, na katerem je poročal sodr. Petejan o poteku pogajanj. Po kratki debati so delavci soglasno sprejeli ponudbo tovarne s pridržkom, da se enkratni prispevek zviša tudi za ženske na 100 K, da se nedeljsko delo plača 100 % več ter da se hlapcem in voznikom plača zviša vsled daljšega delovnega časa. Obenem se je sklenilo, da se bo takoj, ko bo konjunktura boljša, zahtevalo, da se ugodni še ostalim delavskim zahtevam. Na shodu so govorili s. Hervol in razni drugi delavci in delavke, ki so priporočali vstopnost v organizacijo.

Trbovlje. V sredo se je vršila tukaj konferenca zaupnikov rudarjev Trboveljske premogokopne družbe, na kateri so bili razen zaupnikov tudi ss. Čobal in Petejan. Na konferenci se je soglasno napravilo več sklepov, ki se tičejo ureditve rudarskih razmer in organizacije. Konferenca je trajala od 9—12 dopoldne.

Zagorje. V sredo popoldne smo imeli pri nas prav dobro obiskano shod tukajšnjih steklarjev, na katerem je poročal sodr. Petejan o potrebi strokovne organizacije. Ko je govoril še sodr. Čobal, so navzoči soglasno sklenili, da pristopijo k Osrednjemu društvu kemičnih delavcev na sloj. ozemlju.

Kranj. V nedeljo, 27. t. m. se je vršil pri nas shod tukajšnjih mlinarjev, na katerem je poročal s. Petejan o dosedanjih uspehih organizacije mlinarskih delavcev ter o potrebi organizacije za bodočnost. Navzoči so poročili z veseljem vzeli na znanje ter obljubili, da hočejo ostati zvesti organizaciji ter zanjo agitirati.

Maribor.

Delavka nam piše: Okoli 60 delavk nas je zaposlenih v testni tovarni Ludwig Franc & sin. Zasluzimo na dan bore štiri krome in delamo devet ur na dan, t. j. od 7. ure zjutraj do pol 1. ure popoldne in od pol 2. do 5. ure popoldne. V soboto popoldne smo seveda zato proste. Dobivamo 3 kg krušne moke po 2 K, 20 vin. in 1 kg makaronov po 3 K, seveda samo kar je slabšega. Kar

čez teden pristujimo, damo v soboto za moko, tako da nam za druge ni ne potrebščine ne prostane prav ničesar. Kar je delavk, ki služijo že dalj časa, dobe 6 do 7 K dnevno. Naše delo je precej naporno, ker moramo delati v vedni vročini. — Delavke! Strmimo se v organizacijo, da pokažemo gospodarju, da moramo tudi mi živeti kot ljudje! Delodajalec bo delavce samo takrat upošteval, če so delavci solidarno združeni v svoji organizaciji, ker se delodajalec gre samo za to, da si od delavcev napravila dobiček. Torej na delo!

Tržič.

Krivice, ki se gode delavstvu po raznih tukajšnjih tovarnah postajajo od dne do dne hujše. Kdor to opazuje, mora strmeti, da je uboga para toliko potrepljiva in da mirno prenaša jarem, ki mu ga naklada dobičkalni kapitalist. Človeku se vsiljuje vprašanje ali živimo res v svobodni Jugoslaviji ali v 19. stoletju. — Izmed vseh si hoče priboriti prvenstvo tovarna za usnje, Karl B. Malty, ki slovi še iz stare Avstrije kot pravcato nemčurško gnezdo. Nekdaj se je tu pridno ponemčurjevalo delavce. Tako počenjanje se je zdaj nehalo. Zato pa trdka vrže vsakogar, ki ji kakorkoli ne ugaja, iz tovarne. Podjetnikov sin pa na vsak način hoče še nadkriliti svojega očeta v zatiranju delavstva. Kapitalist, katerega je robotat slovenski delavec za sramotno plačo, je odnoveval delo, brez vsakega vzroka 25 delavcem! Med temi so ljudje, ki so bili skozi dolga leta čebelice za njegov zlati panj. Ker so si pa predznili organizirati se strokovno, pa ž njimi na cesto! Radi verjamemo da gospodu zatiralcu delavstva ne gre v glavo, da je delavstvo danes toliko zavedno, da si upa z njim sklepati pogodbe in staviti predloge za uravnavo plač sorazmerno obstoječi dragini. Vemo prav dobro, da ga to boli in se hoče pomiriti edino s krutim preganjanjem organiziranega delavca. Gospod Alfons. Povemo vam odločno, da tega ne trpimo in da vam bomo napravili cel Tržič na vaše rame. Vsi smo svobodni državljani, zato tudi zahtevamo svojih pravic! Imamo pa milejše srce kot vi. Ali se spomnite, za koliko % ste podražili usnje ob času mezdnega gibanja? Zahtevamo, da odpovedi vseh delavcev in delavk, ki so b ilinad 1 leto pri nas zaposleni, prekličete! Opozarjamo obenem na ta dogodek obrtno nadzorništvu in vlado, katere dolžnost je, zavzeti se za slov. proletarijat!

Gospodarstvo.

Vrednost nemško-avstrijske krole. 30. julija se poroča iz Curiha, da notira krona 11½ centimov, dočim je imela še včeraj 13 centimov.

Prevoz bencina. Ministrstvo za prehrano je podvelo s sodelovanjem vojnega ministrstva najne korake za prevoz bencina, ki je došel iz Amerike na Reko.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu. Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu se je vsled izpraznitve Celovca po jugoslovanskih oblastih preselila začasno k centrali v Ljubljano.

Uvoz inozemskega blaga. Glasom odredbe ministrstva financ, generalna direkcija carine v Beogradu z dne 5. julija 1919. št. 7211. je odredeno to-le: Pri uvozu vsakovrstnega inozemskega blaga bodo carinarne od uvoznika zahtevale da se legitimira kot trgovec s trgovsko legitimacijo, ki jo izda pristojna trgovska zbornica, in s potrdilom njegovega pristojnega davčnega oblastva, da je javljen pri njem glede obdačenja svojega obrta. Uvoznik, ki se ne bo izkazal na prej označeni način, bo moral kot varščino za pridobitno deponirati znesek v višini 2% od deklarativne vrednosti uvoznega blaga. Carinarne bodo v vsakem slučaju javile pristojnemu davčnemu oblastvu ime deponenta, deponirane svoto, vrsto in množino blaga, ter dan in številko dnevnika, v katerem se je depozit zaračunal. Ta odredba

se ne nanaša na one osebe, ki uvozijo blago za svojo osebno in domačo rabo. Carinarne bodo v vsakem slučaju z ozirom na vrsto, količino in vrednost blaga same odločevale,

Najnovejša poročila.

BOJI Z ARNAVTI.

LDU. Belgrad, 31. Že delj časa so vpadale oborožene arnavske tolpe iz albanskih krajev v tetovsko okrožje in ropale po selih in pašnikih. Ropajoče tolpe so bile po nekod močne preko 100 ljudi. Ojačene žandarmerijske straže, ki so jih prebivalci pozvali na pomoč, so na nekaterih krajih roparje prepele iz tetovskega okrožja. Dne 21. t. m. so arnavski razbojniki napadli severne kraje bitolskega okrožja in so odgnali s planinskih pašnikov okoli Tičeva velike množine drobnice. Mahi orožniški oddelki so jih napadli, toda niso jih mogli poraziti. Ko so dospela ojačenja, so roparje zasledovali preko planine Gistrik na balkanski meji, kjer se je razvila prava bitka. Sebe četrti dan je uspelo orožnikom, da so Arnavte popolnoma potolkli in jim odvzeli vso drobnico.

NEMIRI V CHICAGU.

LDU. Amsterdam, 31. (DunKU.) Glasom brezličnega poročila iz New Yorka so se včeraj v Chicagu zelo krvavo nadaljevali plemenski boji. »Daily Mail« iz Amerike poroča, da so plemenski boji v Chicagu vedno večji. Ubilih je bilo 28 ljudi, med temi 13 belih, 500 oseb je ranjenih. Črnci se ne bojijo toliko s strelnim orožjem, marveč bolj z bodali in britvami. Ker stavkajo uslužbeni cestnih železnic, je vsled tega nemir še večji.

EGIPT ZA NEODVISNOST.

LDU. Duckerston, 31. (DunKU.) — Brezlično. Iz Pariza javljajo: Vodja egiptovske delegacije v Parizu je izjavil ameriškanskim poročevalcem, da upa, da bodo Zedinjene države podpirale Egipt v boju za neodvisnost od Angleške. Angleži izkoriščajo Egiptane neusmiljeno in samo popolna neodvisnost bi mogla zalamčiti svobodo in razvoj naroda.

ANGLEŠKA VLADA PROTI TRUSTOM.

LDU. Rotterdam, 31. (DunKU.) »Nieuwe Rotterdamse Courant« poroča, da je angleška vlada v spodnji zbornici naznanila za jesensko zasedanje zakonski načrt proti trustom.

ANGLEŠKO NADZORSTVA NAD ESTONSKO.

LDU. Nauen, 31. (Brezlično.) »Rewalsche Zeitung« poroča: V Londonu so sklenili, da se stavi Estonska pod enako angleško nadzorstvo, kakor je v Egiptu. Zasedanje otoka Osel po Angležih, je samo člen v verigi angleških načrtov glede Estonske. Glasom vesti iz Stockholm, namera Angleška prevzeti časno vojaško in civilno upravo Estonske, potom mešanih angleških komisij, ker bi bila sicer Estonska preslaba proti boljševiškim strujam.

FRANCOSKA ZBORNICA.

LDU. St. Germain, 31. (DunKU.) »Echo de Paris« poroča: Francoska zbornica bo morda koncem avgusta šla na počitnice. Kot glavni vzrok se navaja, da se za 11. avgust določena diskusija mirovne pogodbe ne bi mogla dokončati pred sezijo glavnega sveta, ki začne dne 18. avgusta. Ker pa imajo vsi poslanci interes, da se pred volitvami pridejo v stik z zastopniki svojih okrajev, prevladuje mnenje, da bi se debata o mirovni pogodbi pričela šele začetkom septembra, da se s tem ognejo prekinjenju. Komisija se je izjavila, da prepušča vladi, da določi dan debate.

PROCES CAILLAUX.

LDU. Pariz, 31. (DunKU.) Agence Havas poroča: »Temps« poroča, da je preiskovalni sodnik v procesu Cailaux predlagal, da se stavi Cailaux pred vrhovni sodni dvor.

ali je uvoznika, ki se ne more izkazati kot trgovec, smatrati kot neligitimiranega trgovca ali kot osebo, ki uvozi blago za svojo osebno in domačo rabo.

NEMŠKA NARODNA SKUPŠČINA.

LDU. Nauen, 31. (Brezlično.) Demokratska reakcija je v Weimaru zahtevala, da se kolikor hitro mogoče sklene zakon, s katerim naj se ženske udeležujejo pravosodstva kot sednice in porotnice.

GRADEC PROTESTIRA.

LDU. Gradec, 31. (DunKU.) V današnji seji občinskega sveta se je sklenil protest proti nesprejemljivim pogojem mirovne pogodbe. Protest bodo poslali nemško-avstrijski delegaciji v St. Germain.

STAVKA NA GRAŠKI CESTNI ŽELEZNICI.

LDU. Gradec, 31. (DunKU.) Ob 2. uri popoldne so začeli stavkati nameščenci cestne železnice, ker zahtevajo povišanje plače. Ravnateljstvo cestnih železnic je izjavilo, da je pripravljeno izpolniti zahteve naknadno od 1. julija, ako dovoli mestna občina izdatno zvišanje voznih cen. Občinski svet je v svoji seji cestni železnici dovolil povišanje cen. To povišanje bo prinašalo ravnateljstvu cestnih železnic 7 in pol milijona kron. Od te vsote se bodo porabili 4 milijoni za povišanje plače, tri in pol milijona pa za pokritje drugih izdatkov.

VRHOVNI SVET.

LDU. Pariz, 31. (DunKU.) Agence Havas poroča: Vrhovni svet je nadaljeval posvetovanja o pogodbi z Bolgari glede pristanišč, povodnih cest in železnic. Bolgari so podali spomenico o svojih zahtevah, naj Tracija, Macedonia in Dobruđa pripadejo Bolgarski. General Gough je podal poročilo o delovanju nemških čet pod generalom von der Goltz in o položaju, ki je nastal na Litavskem. Vrhovni svet je vzel poročilo na znanje in odredil primerne ukrepe.

ORJAŠKO LETALO.

LDU. Dunaj 31. (DunKU.) Orjaško letalo nemške zrakoplovne družbe se je podalo z 22 osebami na pollet od Kamjenca - Podolskega na Dunaj, kjer je pristalo na letališču pri Aspernu. Medzavezniška komisija je zrakoplov zasedla in ga dala pod italijansko varstvo na letališču, ker ni nikjer tako obsežnega hangarja.

Aprovizacija.

Amerikansko blago za otroke do 3. leta se bode delilo v aprovizacijskem skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti po sledečem redu: Na zelene izkaznice za otroke do 3. leta: št. 1 do 600 dne 1. avgusta od 8. do 11. ure, št. 601 do 1200 dne 1. avgusta od 2. do 5. ure, št. 1201 do 1800 dne 2. avgusta od 8. do 11. ure, od 1801 naprej dne 2. avgusta od 2. do 5. ure. Za vsakega otroka se plača 1 krono za režijske stroške in se dobi: 60 dkg

BARVA

vsakovrstno blago

pere

domače perilo

(pošilja po isto na dom)

Ljubljana, Poljanski nasip št. 4.

Kemično

tovarna

JOS. REICH

CISTI

obleke

svetlolika

ovratnice, zapestnice

in srajce

Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Za uvoz in izvoz prevzamam blago vseh vrst, kakor žito, moko, milo itd., katero imam vedno v zalogi. — Cenj. tovarnam in podjetjem se priporočam kot trdka z 1° referencami. **Import in export FERDO SERT, Maribor, Koroška cesta 21.**

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

— Delniška glavica —
K 15.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Rezervni fondi okroglo
K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira obratne dohane in dovoljuje aprovizacijske kredite